

Hygg ein látupípa

Jógván Isaksen ummælir

Malan Poulsen: Lát. Yrkingar. Mentunargrunnur Studentafelagsins 1988. 38 s. Kr. 80.
Permynd: Tórbjörn Olsen

Vit eru øll uppvaksin við skaldskapinum hjá Hans Andriasi Djurhuus, og fyr mong — kanska flestøll — gerst hann vitandi ella óavvitandi tann týðningarmesta skaldskaparliga barlastin, ti vit so tíðliga kunna við hann. Barnarimurnar munnu vera millum tað fyrstavit yvirhøvur hoyra av skaldskapi, og so eru tað allir sangirnir, og tá vit skulu læra at lesa, er Hænis Andrias aftur har. Týðningurin hjá honum fyr feroyskan skaldskap er ómettaligur, og hetta sæst m.a. av øllum teimum høvundum, sum visa til hann: Jens Pauli Heinesen, Rói Patursson, Oddvør Johansen, fyr bert at nevna nokur. Og nú seinast Malan Poulsen. Inngangsorðini til fyrsta yrkingasavnið hjá henni, «Lát», eru tey troystagóðu og bjørtu: «Hygg ein látupípa, sum kann lata, / hana eg úr soljukoppi skara». Og so leggur Malan annars fyr við «Føðing», sum sigur frá pinu og sálarstriði, sigur frá tí kvöld tað er at broyta ham, at flyta seg úr einari støðu í aðra. Tó, glottar eru til, «men millum verkirnar / eru lötur við sælari hvíld», og tað er júst í hesum lötum, at tú kanst blása í látupípuna og spæla log merkt av trega og misløgum, men sum kortini peika fram eftir og í sær hava eitt hop um eina betri framtíð. Ikki eina framtíð, har tær dökku siðurnar goðvarnar verða tagdar burtur, men eina framtíð, har tær ikki eru við yvirlut, an, har vonin hevur gott fótafesti.

Yrkingar eru sum siga frá trega, frá livsangist, frá teimum nivandi víður-skiftunum í heiminum, men eisini yrkingar, sum siga frá gleði og vonum. Tann kovándi materialisman verður tikin fram, at handelsmentanin stýrir okkara samfelag í odd og egg. «Føroyingur» reksar alt tað upp, sum tráð verður eftir:

*Nýmótans hús
maka og tvey børn
bil
sjónvarp í litum
uppvaskimaskínu
tráan eftir meira.*

Um somu tíð frættist um, hvussu standurin er í úrheiminum, men tað hava vit ikki stundir at briggja okkum um. Yrkingin endar: «keypir ferdaseðil fyri tvey til Mallorca». Nóg samband er heldur ikki millum menniskjuni, tey mótast og skiljast, og alt er sum áður. Og lýsingin av bynum er dreygagend:

*Gekk í bynum
motti mongum á breytum
sá andlit
sá tey tó ikki
var ein í muguvi
var har tó ikki
byurin var tomur*

Hetta er endaorindið í yrkingini «Ryurin», og her er nakað av tí sama óhugnanum sum í «Hinum blinda liðnum» hjá Christiani Matras ella sum í søguni «The Man in the Crowd» hjá Edgar Allan Poe. Hetta er nútímans byurin og nútímans menniskjan, sjálvsøkin og sálarleys. Altið skundandi uttan nakað mál uttan fyri skundanina í sjálvum sær. At vera á ferð sum endamál.

Maður og kvinna

Leitanin eftir kenslum og áhuga eru eisini í yrkingini «Misgáan», men eins og aðrastaðni fært tú steinar fyri breyð. Og tú klárar teg við tár, tí har eru tó kenslur, ikki bjartar og glaðar, men kenslur og ikki líkasæla.

Litur tú at víðurskiftunum millum kynini, hvussu hesi verða fatað, so er heldur ikki har nakað at reypa av. Standurin er tann sami forgjörði, sum hann altið hevur verið: maðurin er hann, sum fær nakað av skafti, meðan kvinnan er tann hjálparleysi parturin. Men her setur Malan Poulsen eitt alternativ fram, setur spurningin, at tað kanska ikki er so, men í staðin:

*Menniskja
fött nakið
uttan sjálvkenslu
skruggjandi
kemur tú inn í lívið
og er hvorki maður ella kvinna
einsans menniskja*

Fittur partur av tí negativa muninum er settur í verk av okkum sjálvum.

Tær yrkingar, eg havi borið við her, eru allar úr fyrra partinum av savninum — savnið er bytt í tveir partar — og hóast meginútsøgnin ikki er tann vonrikasta, so eru tó eisini bjartir spirar. Tann impressionistiska «Vár» sigur frá tí goðu órogv og søtuni longsi, og í «Vetrarfyrirreiking» verður heystins koma lýst, og sagt verður, at summarblómurnar standa «við sinum móðu dapurt grønu litum». Onkur vil helst halda, at hetta týðir ikki upp á, at tað er nakað at gleða seg til frammán fyri stavn, men yrkingin er øll sum hon er merkt av samljóði, av fyrjattan. Her er einki at vera bangin fyri, alt er, sum tað eigur at vera.

Burturi — Heima

Temuni í øðrum parti er nokulunda tey somu sum í fyrra parti, men eitt er nýtt — kemur í hvussu er greiðligari fram — og tað er støðan sum útiseti í Danmark. Umhvørvi í onkrum yrkingum er danskt, og onkundið verður óbeinleiðis nortið við munin millum londini bæði. Malan Poulsen ger nú ikki nóg burtur úr hesum, tí hann á mongum økjum kanska ikki er so stóur. Í yrkingini «Danmark» verður tað sonevnda danska frisinna tikið fram og vígað; hvat er tað vert? Møguliga ikki so nóg, tí tað er meira orð enn veruleiki. At alheims handelsmentanin eisini hevur valdið í Føroyum sæst týðuligast, tá tú vitjar

heim eftir burturferð («Heima á jolum»), og tíni hugnaligu barndómsjól eru skift um við SMS-jól.

*Syrji yvir menniskjað
skal tað verða eitt hylki
ið letur seg toma og fylla
eftir skiftandi bodum handilsmanna*

Ein traður í savninum er barnaminni, sum bæði eru fylt við gleði og við harmi. «Lukkuminni» sigur frá summárvoldi á floti, og øll yrkingin hoskar undir titlulin; her er eingin beiskleiki, bert rein frøi. Men í næstu yrkingini við tí líka so talandi titlulinum «Barndómsins pina» verður í sterkum myndum roynt at lita aftur til barnaárin, í frástoðufjarleika roynt at skilja ta pinu, sum nivdi barnið, men sum tað ikki skilti. Pinan hevur ikki slept tí vaksna, men yrkingin visir á eina møguliga leið burtur úr hesi støðu. Tað er «at noyða fram alt tað burturgloymda» og so á tann hátt «kanska onkundið kunna kasta okkið av sær / fyri at liva fritt». «Barndómsins pina» er ein av teimum bestu yrkingunum í savninum.

Kvinna og yrkjari

Móti endanum á savninum tekur Malan sín leiklut sum kvinna og yrkjari fram, sum kvinnuligur yrkjari. Hon dregur tær sterku formóðurnar Anniku og Beintu fram («At vera listakvinna í Føroyum») og sigur, at dótur teirra í dag

taka pennin, sum «so leingi hevur verið hansara øki / hansara falliska megi». Kvinnurnar vilja skapa sína egnu sjálvsmynd, og gera seg leysar av tí mynd, sum menninir hava gjørt, og tær áður hava lagað seg eftir. Hetta er stríðsyrking við lit — sagt í goðari merking.

Ein munur er afturat millum fyrra og seinna part, og tað er kravið um at lita fram eftir — m.a. við at fara niður í sálin — at gera eitthvørt fyri at broyta støðuna, og á tann hátt koma burtur úr svartskygdum vónloysi. Stríðsyrkingar eru ikki einfaldar og uttan brígd, tær eru á tremur av ivingarsemi og ráðaløysi, men sálin heldur áfram við bardaganum. Si t.d. «Ræðsla fyri andliti» og «Heim». Endaorindið í hesi seinna — sum eisini er seinasta yrkingin í savninum — samanfatir drivkraftina í øllum:

*men aftan fyri ferðina
er ein vón
um eina endastøð
við einum veruligum
veruleikavi*

«Lát» er fyrsta yrkingasavnið hjá Maluni Poulsen, og hóast allar yrkingar ikki eru fullbornar, so eru tó so nógvar sum eru tað, og sum heild so nógva at gleða seg um, at eg ikki ivist í, at hon fer at vinna sær sess í feroyskum skaldskapi.

Jógván Isaksen

GRINDEX

DÜKKPUMPUR

220—380 V

til vatn, runu,
tøð o. a.

CARL Å LAG P/F

Vviri við Strønd 21
Tlf. 149 22-100 Tórshavn

NOKIA-MOBIRA

mest selda

MOBIL-

TELEFONIN

í Norðurlondum

Sjálvandi
frá yrkis-
handlinum

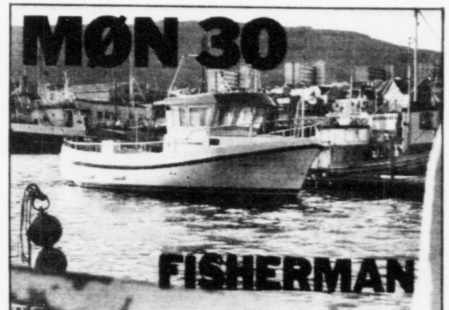
Pf. Esmar

Simonsen

Søla og tæna

Tlf. 44405-44629

530 Fuglafjørður

□ Standard udstyret med isoleret styrehus og kahyt □ 3 stk. kahyt □ Panty med vask, komfort og varmeapparat med 2 stk. dyser □ 1 stk. kuglekompass □ 1 stk. farveekolodid, stor type □ Kælen Hughes MS-705 □ Dobbelt hydr. styring □ Dobbelt regulator til frem- og bage speederregulator på dæk □ W.C. □ Stor el-tavle □ 3 stk. el-viskere □ 1 stk. skyderude i styrebordside □ 4 stk. lanterner □ 1 stk. Radarmast i rustfri stål □ Rustfri stålglænder båden rundt □ Øplukkeligt sky-let vindue i kahyt □ 2 stk. øplukkelige vinduer i kahyt □ 4 stk. pullerter i rustfri stål	□ 1 stk. spule lænsepumpe med el betjening i styrehus □ 2 stk. hånd lænsepumpe på dæk til motor og lasterum □ 1 stk. hånd lænsepumpe til kahyt □ 2 separat el anlæg □ Stort lasterum med dræn til pumpe □ 1 stk. projektor på styrehustag □ Nædsige bag □ 2 stk. stor rustfri brandstøft tank i bag- og styrebordside □ MOTOR TYPE □ BMW 530 5-cylindret 150 HK □ Extra rem skive

Pris sejlklar
kr. 525.000,-

Lagelig figning
vvr. 10 år
kann útvegast

NORDBIL
• Mønstre (børn) i sølv
• Rødt (børn) i sølv
• Rødt (børn) i sølv

